

הלבות פסולי המקדשין פרק ב

א. כל הדמים הנתנין על מזבח החיצון אם נתן מתנה אחת בלבד, כפר. ואפלו בחטאת מתנה אחת היא העיקר, ושאר הארבע מתנות למצה: שנאמר "ודם זבחיך, ישפך על-מזבח ה' אלהיך" (דברים יב, כז) שפיכת הדם על המזבח, היא העיקר. וכל הנתנין בזריקה, שנתנן בשפיכה יצא, שנאמר "ודם-זבחיך, ישפך . . .".

ב. כל הדמים הנתנין על מזבח הפנימי אם חסר אחת מהן, לא כפר: אלא כלן, הן עיקר הפפירה שהרי הכתוב הקפיד על מנינו, שנאמר "שבע פעמים" (ויקרא ד, ו; ויקרא ד, יז).

ג. חטאת שנתן ממנה מתנה אחת, ומתו הבעלים ושלם ארבע המתנות לאחר המיתה. אבל אם נתן האחת ביום, לא יתן השלוש בלילה. ואם נתן אחת בפנים, והשלימן בחוץ חייב משום מעלה בחוץ. היה מזה, ונקטעה ידו שלמזה קדם שיגיע דם לאויר המזבח לא עלתה לו הזיה.

ד. שנה מתן קרנות בחטאת בין בחטאת הנעשית בפנים, בין בחטאת הנעשית בחוץ פסל; אבל בשאר הקדשים, כשרים. נתן הדם מן הקרן ולפנים בין בחטאת בין בשאר קדשים, בין במזבח הפנימי בין במזבח החיצון פסל.

ה. דם שמצותו לתן אותו למעלה מחצי המזבח, שנתנו למטה, או שמצותו למטה, שנתנו למעלה, או שמצותו לתנו בפנים בהיכל, שנתנו על המזבח החיצון, או הנתנין על מזבח החיצון, שנתנן לפנים בהיכל, או שנתן דם הנתנין בחוץ על הכפוש, שלא כנגד היסוד הרי בשר הזבח פסול; ואף על פי כן נתכפרו הבעלים בו, כיון שהגיע דם למזבח אף על פי שהגיע שלא למקומו, הרי הוא כמו שהגיע למקומו לכפר.

ו. במה דברים אמורים, בשהיה זה הזורק כשר לעבודה; אבל אם קבל הכשר ונתן לפסול, ונתן הפסול את הנתנין למעלן למטן, ואת הנתנין בפנים בחוץ, ואת הנתנין בחוץ בפנים, או שנתן על הכפוש שלא כנגד היסוד לא נפסל בשר הזבח, אם נשאר דם הנפש; אלא יחזר הכשר ויקבל שאר דם הנפש, ויזרק הדם במקומו.

ז. דמי קדשים שנתערבו בין דם בדם, בין כוס בכוסות אם נתערבו הנתנין מתנה אחת בנתנין מתנה אחת, יתן הכל מתנה אחת; וכן הנתנין מתן ארבע בנתנין מתן ארבע, יתן הכל מתן ארבע; נתערבו הנתנין מתנה אחת בנתנין שתיים שהן כארבע, יתן הכל מתנה אחת.

ח. נתערבו הנתנין למעלה בנתנין למטה ישפך הכל לאמה, והזבחים פסולין; אפלו נתערבו שירי החטאת, עם דם העולה שמקום הכל למטה ישפך הכל לאמה. ואם לא שאל, אלא נתן מן התערבת למעלה ולמטה הרי זה כשר; נתן למעלה, ושאל יתן למטה: ואלו ואלו עלו לו.

ט. נתערבו הנתנין בפנים בנתנין בחוץ, ישפכו הכל לאמה; ואם לא שאל, ולקח דם התערבת ונתן ממנו בפנים ובחוץ בין שנתן בפנים וחזר ונתן בחוץ, או בחוץ וחזר ונתן בפנים הכל כשר.

י. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בְּשָׂאָר דְּמִים הִנָּתַנִּין בַּחוּץ חוּץ מִן הַחֲטָאֵת. אֲבָל דֵּם חֲטָאֵת הִנְעֲשִׂית בַּחוּץ שְׁנַתְעָרַב בְּדֵם חֲטָאֵת הִנְעֲשִׂית בְּפָנִים אִם נָתַן בַּחוּץ וְחִזֹּר וְנָתַן בְּפָנִים, כָּשֶׁר; נָתַן בְּפָנִים וְחִזֹּר וְנָתַן בַּחוּץ, פְּסוּלָה: שְׂדֵם חֲטָאֵת שְׁנִכְנַס לְהִיכָל, אִפְלוּ חֲטָאֵת יַחֲיד הִנָּאכְלַת אֲסוּרָה, שְׁנֵאמַר "וְכָל-חֲטָאֵת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה . . ." (ויקרא ו, כג). וְהוּא שִׁיבּוֹא דֶּרֶךְ שַׁעַר הַהִיכָל, שְׁנֵאמַר "יוֹבֵא", דֶּרֶךְ בִּיָּאָה; אֲבָל אִם הִכְנִיסוּ בִּפְשָׁפֶשׁ, אוֹ דֶּרֶךְ חֲלוּן, אוֹ גַּג אֵינוֹ נִפְסָל.

יא. פֶּר הָעֵלִם וְשַׁעֲרֵי עֲבוּדָה זָרָה, שְׂדֵם נִכְנַס לְהִיכָל אִם הִכְנִיסוּ לְקֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים, נִפְסָל: שְׂמֻקּוּם זֶה, פְּנִימָה שְׁלִמְקוּמָן הוּא. וְכֵן פֶּר וְשַׁעֲרֵי שְׁלִיזֵים הַפְּפוּרִים, שְׂדֵם נִכְנַס לְקֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים אִם הִכְנִיס דָּם לְקֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים, וְהִזָּה מִמֶּנּוּ, וְהוֹצִיאוּ לְהִיכָל, וְחִזֹּר וְהִכְנִיסוּ לְקֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים נִפְסָל, וְאֵינוֹ גּוֹמֵר מִמֶּנּוּ הַזֵּיוֹת שֶׁבִּקְדֵּשׁ הַקִּדְּשִׁים: שְׂפִיזֵין שִׁיבָא, יֵצֵא.

יב. וְכֵן אִם גָּמַר הַזֵּיוֹת שֶׁבִּקְדֵּשׁ הַקִּדְּשִׁים, וְהוֹצִיֵאן לְהִיכָל וְהִזָּה מִקְצַת הַזֵּיוֹת, וְהוֹצִיֵאן חוּץ לְהִיכָל, וְחִזֹּר וְהִכְנִיסֵן לְהִיכָל אֵינוֹ גּוֹמֵר הַזֵּיוֹת שֶׁבִּהִיכָל: שְׂפִיזֵין שִׁיבָא הָדֵם חוּץ לְמִקְוָמוֹ, נִפְסָל.

יג. חֲטָאֵת שֶׁקָּבַל דָּמָה בְּשִׁתֵּי כּוֹסוֹת, וַיֵּצֵאת אַחַת מֵהֶם לַחוּץ הַפְּנִימִית כְּשֶׁרָה, וַיִּזָּה מִמֶּנָּה; נִכְנָסָה אַחַת מֵהֶם לְהִיכָל, וְהִזָּה מִמֶּנָּה שֵׁם אֵף הַחִיצוֹנָה פְּסוּלָה: שְׁנֵאמַר "אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה" (ויקרא ו, כג) אִפְלוּ מִקְצַת דָּמָה אִם נִכְנַס לְכַפֵּר בִּקְדֵּשׁ, נִפְסָלָה.

יד. דֵּם הַחֲטָאֵת שֶׁהִכְנִיסוּ לְכַפֵּר בּוֹ בְּפָנִים וְלֹא כַפֵּר, אִלָּא הוֹצִיאוּ וְלֹא הִזָּה מִמֶּנּוּ בְּפָנִים כָּלוּם אִם הִכְנִיסוּ בְּשׁוֹגֵג, הֲרִי זֶה כָּשֶׁר, וּמִזָּה מִמֶּנּוּ בַּחוּץ, שֶׁהֲרִי לֹא כַפֵּר בִּקְדֵּשׁ; וְאִם הִכְנִיסוּ בְּמִזִּיד, פְּסוּל.

טו. הִכְנִיס הַחֲטָאֵת עֲצָמָה לְהִיכָל, כְּשֶׁרָה שְׁנֵאמַר "אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה" (ויקרא ו, כג), וְלֹא בְּשֶׁרָה. חֲטָאֵת הָעוֹף שֶׁפָּרַכְסָה וְנִכְנָסָה לְהִיכָל, כְּשֶׁרָה. הִכְנִיס דֵּם חֲטָאֵת הָעוֹף לְהִיכָל בְּצוּאָרָה, הֲרִי זֶה סֵפֶק אִם הַצּוּאָר חָשׁוּב כְּכֹלִי. נִשְׁפָּךְ דֵּם חֲטָאֵת הָעוֹף, וְאִסְפוּ הֲרִי זֶה סֵפֶק אִם הַכֹּלִי פּוֹסֵל בְּדָמָה, אוֹ אֵינוֹ פּוֹסֵל. לְפִיכָךְ תִּשְׁרֹף, כָּכָל חֲטָאֵת הָעוֹף שֶׁהִיא סֵפֶק.

טז. חֲטָאֵת שֶׁקָּבַל דָּמָה בְּאַרְבַּעַת כּוֹסוֹת, וְנָתַן מִתְּנָה אַחַת מִכָּל כּוֹס שְׁיָרֵי אַרְבַּעַתָּן נִשְׁפָּךְ עַל הַיִּסּוּד, שְׁנֵאמַר "וְאֵת-כָּל-דָּמָה יִשְׁפֹךְ . . ." (ויקרא ד, ל; ויקרא ד, לד). נָתַן אַרְבַּע הַמִּתְּנוֹת מִכּוֹס אֶחָד שְׁיָרֵי אוֹתוֹ הַכּוֹס נִשְׁפָּךְ עַל הַיִּסּוּד, וְשָׂאָר הַכּוֹסוֹת נִשְׁפָּכִין לָאֵמָה.

יז. דֵּם שֶׁנִּפְּלַל לְתוֹךְ הַמַּיִם, אוֹ לְתוֹךְ דְּמֵי חֲלִין לֹא יִזָּה מִמֶּנּוּ; וְאִם הִזָּה, פְּסוּל. נִפְּלַל מַיִם לְתוֹךְ הָדֵם שֶׁבְּמִזְרֵק אִם יֵשׁ בּוֹ מִרְאָה דֵּם, כָּשֶׁר. נִפְּלַל לְתוֹכּוֹ יֵין אוֹ דֵּם חֲלִין אוֹמְדִין אוֹתוֹ, אֵלּוּ הֵיזָה מַיִם: אִם רְאוּיִין לְבַטֵּל דֵּם שֶׁבְּמִזְרֵק עַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ מִרְאִיו מִרְאָה דֵּם, הֲרִי זֶה לֹא יִזָּה מִמֶּנּוּ; וְאִם אֵינָם רְאוּיִין לְבַטֵּל מִרְאִיו, יִזָּה מִמֶּנּוּ.

יח. דֵּם הַקִּדְּשִׁים שְׁנַתְעָרַב בְּדֵם פְּסוּלֵי הַמִּזְבֵּחַ, אוֹ בְּדֵם קִדְּשִׁים שֶׁנִּפְסָלוּ בְּשַׁחֲטָתָן יִשְׁפָּךְ הַכֹּל לָאֵמָה; וְאִפְלוּ קָרְבוֹ כָּל הַכּוֹסוֹת חוּץ מֵאֶחָד יִשְׁפָּךְ לָאֵמָה, וְכָל אוֹתָן הַזִּבְחִים פְּסוּלִין. נִתְעָרַב בְּדֵם הַתְּמִצִּית, יִשְׁפָּךְ לָאֵמָה; וְאִם לֹא שָׂאָל, וְנָתַן כָּשֶׁר.

יט. האמורין, ואברי העולות, והקמצים, והלבונה, ומנחות הנשרפות, אחר שנתקדשו בכלי שרת אם זרק אחד מפל אלו על גבי האשים, בין ביד בין בכלי, בין בימין בין בשמאל הרי אלו פשרים. המים והיין שנסכן בין בקערה, בין בדין, בין בשאר כלי השרת פשרים; נסכן בכלי חל, או בידו פסולין.

כ. אברים שסדרן, וכן קמץ שסדרו, וסדר העצים שלמערכה למעלה מהם, או שסדרן מצדי העצים הרי זה ספק אם דרך הקטרה בכף, או אין דרך הקטרה בכף. לפיכך לכתחלה לא יעשה כן; ואם עשה, הרצה.

הלכות פסולי המקדשין פרק ג

א. קדשי קדשים ששחטן בראש המזבח, כאלו שחטן בצפון: שנאמר "וזבחת עליו את-עלתיה ואת-שלמיה" (שמות כ, כ) מלמד שכל המזבח ראוי לשחיטת העולה, ושחיטת השלמים.

ב. עולה ששחטה בראש המזבח, או ששחטה למטה והעלה אותה לראש המזבח יפשיט אותה וינתח אותה במקומה, ומוריד הקרבים, ומדיחן למטה, וחוזר ומעלה אותן; ומוריד העור, ונותנו לכוהנים.

ג. וכן זבחים שחוטים שעלו לגבי המזבח מפשיט ומנתח במקומן, ומוריד הקרבים, ומדיחן במים, וחוזר ומעלה אותן; ומוריד את העור ואת הבשר, ונותנו לבעלים; וחוזר ומקטיר את השאר.

ד. ומפני מה לא יוריד הכל, אלא יפשיט וינתח בראש המזבח: שכל הראוי לאשים אם עלה לראש המזבח לא ירד, שנאמר "כל-הנגע במזבח יקדש" (שמות כט, לו). יכול, אף על פי שאינו ראוי תלמד לומר "היא העלה על מוקדה" (ויקרא ו, ב): מה עולה שהיא ראויה לאשים אם עלת, לא תרד; אף כל הראוי לאשים אם עלה, לא ירד.

ה. עולה שהעלה חיה לראש המזבח תרד, שעדין אינה ראויה. וכן קמץ המנחה שלא נתקדש בכלי שרת, וכל אסורי המזבח שעלו ירדו, לפי שאינן ראויין מתחלתן. וכן בהמת קדשים שנשחטה בלילה, או שנשפך דמה, או שיצא חוץ לעזרה אם עלת, תרד.

ו. אבל קדשים שלנו, בין שלן הדם או הבשר או האמורים, וזבח שיצא חוץ לעזרה, או שנטמא, או שנפסל במחשבת הזמן או במחשבת מקום או במחשבת שנוי, או שקבלו הטמאים וזרקו את דמו, הואיל וראויין בעבודת קרבן הבא בטמאה, ושנתן דמו חוץ למקומו, או קדשי קדשים שנשחטו בדרום או שנתקבל דמם בדרום אף על פי שכל אלו פסולין אם עלו לראש המזבח, לא ירדו: כל שפסולו בקדש, הקדש מקבלו.

ז. וכשם שאם עלו, לא ירדו כף אם ירדו, לא יעלו שניה: שהרי פסולין הם. ואם משלה בהם האור אף על פי שירדו, יעלו שניה וישלים הקטרתן. קמץ שנתפגל, ומקצתו בארץ ומקצתו משלה בו האור יעלה כלו.

ח. אֲבָרִים וְחֻלְבִּים וּקְמָצִים שֶׁלָּנוּ בְּרֹאשׁוֹ שֶׁלִּמְזִבַּח, כָּאֵלּוּ לָנוּ בְּעֹזְרָה; וְאִם יֵרְדוּ, לֹא יַעֲלוּ. אָבָל אִם לֹא יֵרְדוּ, מִקְטִירִין אוֹתָן לְעוֹלָם. וְאוֹיֵר מְזִבַּח, כְּמִזְבֵּחַ. וְאִמּוּרֵי קִדְשִׁים קָלִים שֶׁהֶעֱלָן קֹדֶם זְרִיקַת דָּמִים לֹא יֵרְדוּ, שֶׁהָרִי נַעֲשֶׂה לַחֲמוֹ שֶׁלִּמְזִבַּח. הַפְּרִישׁ שְׁנֵי אֲשָׁמוֹת לְאַחֲרִיּוֹת, וְשָׁחַט אֶת שְׁנֵיהֶם, וְקֹדֶם וְהֶעֱלָה אִמּוּרִים שֶׁלֹּא־אֶחָד מֵהֶם קֹדֶם זְרִיקָה הָרִי אֵלּוּ יֵרְדוּ.

ז. הַזִּבְחַת הַפָּסוּל וְהַנִּסְכִּים הַפָּסוּלִין שֶׁעָלוּ לְמִזְבֵּחַ הַזִּבְחַת לֹא יֵרֵד כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָאוּי לְאֲשִׁים; וְהַנִּסְכִּים, יֵרְדוּ. וְכֵן נִסְכִּים הַבָּאִים בִּפְנֵי עֶצְמָן, שֶׁנִּפְסְלוּ וְעָלוּ יֵרְדוּ. עוֹף שֶׁמֶלְקוֹ זָר, וְעֵלָה לֹא יֵרֵד. וְקִמֵּץ הַמִּנְחָה שֶׁקִּמְצוֹ זָר, וְעֵלָה יֵרֵד: אֵף עַל פִּי שְׂזֵה פָּסוּל וְזֵה פָּסוּל, זֶה כָּאֵלּוּ לֹא נִתְקַדֵּשׁ כָּלָל. וְאֶחָד הַזֵּר, וְאֶחָד שְׂאֵר הַפָּסוּלִין.

י. וְאֵלּוּ אִם עָלוּ, יֵרְדוּ: כָּל שֶׁאִינוּ רָאוּי לְאֲשִׁים, בֶּשֶׁר קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, בֶּשֶׁר קִדְשִׁים קָלִים, מוֹתֵר הָעֹמֵר, וְשִׁירֵי מִנְחוֹת, וְשִׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְהַקְטֹרֶת, וְצֹמֵר שֶׁבִּרְאֵשִׁי כִּבְשִׁים, וְשֹׁעֵר שֶׁבִּזְקֵן הַתִּישִׁים, וְהֶעֱצָמוֹת, וְהַגִּידִים, וְהַקְרָנִים וְהַטְּלָפִים בְּזִמְן שֶׁאִינוֹן מִחֻבְרִים אִם עָלוּ, יֵרְדוּ. קִמֵּץ שֶׁמֶצֶה שֶׁמֶנוֹ עַל הָעֵצִים, וְיֵרֵד הָעֵצִים יַחְזִירוּ: שֶׁהִדְבֵּר סִפֵּק שֶׁמָּא חֻבּוּרֵי עוֹלִין, כְּעוֹלִין הֵם חֲשׁוּבִין.

יא. מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי מִקֹּדֶשׁ פָּסוּלִין, בֵּין רְאוּיִין לוֹ בֵּין שֶׁאִינוֹן רְאוּיִין לוֹ; אָבָל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִינוֹ מִקֹּדֶשׁ אֵלָּא פָּסוּלִין הָרְאוּיִין לוֹ, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ. פִּיּוּצָד: מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁעָלוּ לוֹ זִבְחִים שֶׁנִּפְסְלוּ, לֹא יֵרְדוּ; עֲלֵת לוֹ קְטֹרֶת זָרָה תֵּרֵד, שֶׁאִין הַקְטֹרֶת רְאוּיָה לְמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. אָבָל מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁעֲלָה לוֹ קִמֵּץ מִנְחָה, בֵּין כֶּשֶׁר בֵּין פָּסוּל לֹא יֵרֵד. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֵה.

יב. כֶּשֶׁם שֶׁהַמִּזְבֵּחַ מִקֹּדֶשׁ אֶת הָרְאוּי לוֹ כֵּךְ הִכָּבֵשׁ וְשֹׁאֵר כָּלִי הַשֶּׁרֶת מִקֹּדְשֵׁין אֶת הָרְאוּי לָהֶם, שֶׁהָרִי נֹאמֵר בַּכִּלִּים "כָּל-הַנֶּגַע בָּהֶם, יִקְדָּשׁ" (שְׁמוֹת ל, כט); וּמִשְׁיַגִּיעַ לִכְבֹּשׁ דְּבַר הָרְאוּי לוֹ לֹא יֵרֵד, וְאֵף עַל פִּי שֶׁנִּפְסַל. וְכֵן מִשְׁיַגִּיעַ לִכְבֹּשׁ דְּבַר הָרְאוּי לוֹ נִתְקַדֵּשׁ; וְלֹא יִפְדָּה לְעוֹלָם, וְאֵף עַל פִּי שֶׁנִּפְסַל, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ בְּאִסּוּרֵי הַמִּזְבֵּחַ.

יג. אִין כָּלִי הַלַּח מִקֹּדְשׁוֹת אֶת הַיֵּבֶשׁ, וְלֹא כָּלִי הַיֵּבֶשׁ מִקֹּדְשׁוֹת אֶת הַלַּח. בְּמָה דְּבָרִים אִמּוּרִים, בְּמִדּוֹת הַלַּח וְהַיֵּבֶשׁ שֶׁהִיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ בְּהַלְכוֹת כָּלִי הַמִּקְדָּשׁ; אָבָל הַמְזַרְקוֹת מִקֹּדְשׁוֹת הַלַּח וְהַיֵּבֶשׁ, וְכָלִי שֶׁרֶת מִקֹּדְשֵׁין דֵּם הַפָּסוּל לִקְרַב.

יד. כָּל כָּלִי הַשֶּׁרֶת אִין מִקֹּדְשֵׁין אֵלָּא בַּמִּקְדָּשׁ, וְאִין מִקֹּדְשֵׁין אֵלָּא מִדַּעַת, וְאִין מִקֹּדְשֵׁין אֵלָּא מִתּוֹכָן, וְאִין מִקֹּדְשֵׁין אֵלָּא שְׁלָמִים. נִקְבּוּ אִם עוֹשִׁין הֵן מַעִין מְלֹאכֶתָן שֶׁהִיוּ עוֹשִׂין וְהֵן שְׁלָמִים, מִקֹּדְשֵׁין; וְאִם לֹאוּ, אִין מִקֹּדְשֵׁין. וְאִין מִקֹּדְשֵׁין אֵלָּא מְלֹאִים. אָבָל הַמִּדּוֹת, אִין מִקֹּדְשֵׁין חֲסֵרִים, אֵלָּא אִם דַּעַתוֹ לְמִלְאוּתָן; וְאִם אִין דַּעַתוֹ לְמִלְאוּתָן, מִקֹּדְשֵׁין לְהַפְסֵל אָבָל לֹא לִקְרַב.

טו. כָּלִי שֶׁרֶת מִקֹּדְשֵׁין שֶׁלֹּא בְּזִמְנָן לְהַפְסֵל, אָבָל לֹא לִקְרַב. פִּיּוּצָד: דְּבַר שֶׁמֶצוֹתוֹ בְּיוֹם, שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ בְּכָלִי שֶׁרֶת בְּלִילָה נִפְסַל וַיִּשְׂרַף, אָבָל אִינוּ קָרֵב: כְּגוֹן שֶׁקִּמֵּץ מִנְחָה בְּלִילָה, וְנָתַן קִמְצָה לְכָלִי שֶׁרֶת הָרִי זֶה נִשְׂרָפָת.

טז. מִזְבֵּחַ שֶׁנִּפְגַּם נִפְסְלוּ כָּל הַקִּדְשִׁים שֶׁהִיוּ שֵׁם שְׁחֻטִּין

במקדש, שעדין לא נזרק דמם: שהרי אין שם מזבח לזרק עליו, ונאמר "וזבחת עליו את-עלתיו ואת-שלמיו" (שמות כ, כ). כלומר תזבח, והוא עומד כתקנו לא פגום. אבל קדשים חיים שהיו שם בעזרה כשנפגם, לא נפסלו; אלא כשיבנה המזבח, יקרבו שאין בעלי חיים נדחין. הקדיש בהמות עד שלא נבנה המזבח כשיבנה, מקריבין אותן: שהדחוי מעיקרו, אינו דחוי.

יז. וכן אין אוכלין קדשים והמזבח פגום, שנאמר "ואכלוה מצות אצל המזבח" (ויקרא יב); והוא הדין לקדשים קלים שאין אוכלין אותן בירושלים והמזבח פגום, עד שיבנה.

הלכות פסולי המקדשין פרק ד

א. ולד חטאת, ותמורת חטאת, וחטאת שמתו בעליה, וחטאת שאבדה ונמצאת אחר שכפרו הבעלים הרי אלו ימותו. נמצאת אחר שנשחטה החטאת השניה שהפריש, קדם שיזרק דמה הרי זו ספק אם תמות, או תרעה עד שיפול בה מום; לפיכך תמות. וכיצד הן מתות: לא שיהרג אותן בכלי או בידו; אלא יכניס אותן לבית, ונועל עליהם עד שימותו. ודברים אלו, כלם מפי משה רבנו נשמעו.

ב. אין כל הדברים אמורים, אלא בחטאת יחיד בלבד; אבל חטאת צבור שאבדה ונמצאת אחר כפרה, בין ראויה בין אינה ראויה תרעה עד שיפול בה מום, ותמכר ויפלו דמיה לנדבה. ואי אתה יכול לומר בחטאת צבור, ולד או תמורה או שמתו בעליה שכל קרבנות הצבור זכרים, ואין הצבור עושין תמורה כמו שיתבאר.

ג. פר ושעיר שליום הפגורים שאבדו והפריש אחרים תחתייהן, וכן שעירי עבודה זרה שאבדו והפריש אחרים תחתייהן ירעו עד שיפול בהן מום, ויפלו דמיהן לנדבה: שאין חטאת הצבור מתה. ולמה לא יקרבו עצמן נדבה, שהרי זכרים הם גזרה לאחר כפרה, משום לפני כפרה.

ד. המפריש חטאתו ואבדה, והפריש אחרת תחתייה, ונמצאת הראשונה, והרי שתייהן עומדות משך אחת משתייהן, ונתכפר בה האחרת תמות. בא להמלך, אומרינן לו שיתכפר בזו שהפריש בראשונה; והשניה תרעה עד שיפול בה מום, ויפלו דמיה לנדבה.

ה. היתה אחת מהן תמימה, ואחת בעלת מום תמימה תקרב, ובעלת מום תפדה; נשחטה בעלת מום קדם שיזרק דם התמימה, הרי זו אסורה בהניה. היו שתייהן בעלי מומין ומכרו שתייהן, וביא מדמיהם חטאת; והשאר יפל לנדבה.

ו. הפריש חטאתו ואבדה, והפריש אחרת תחתייה ואבדה, והפריש אחרת, ונמצאו האובדות, והרי שלשתן עומדות נתכפר בראשונה, שניה מתה ושלישית רועה; נתכפר בשלישית, שניה מתה וראשונה רועה; נתכפר באמצעית, שתייהן מתות.

ז. המפריש שתי חטאות לאחריות, מתכפר באיזו שירצה; והשניה תרעה עד שיפול בה מום, ויפלו דמיה לנדבה. הפריש

חטאת מעֲבֶרֶת, וַיִּלְדָּה הָרִי הִיא וּלְדָהּ כִּשְׁתֵּי חֲטָאוֹת שְׁנַתְפָּרְשׁוּ
לְאַחֲרֵיּוֹת.

ח. הַמִּפְרִישׁ חֲטָאוֹ, וְעִבְרָה שְׁנֵתָה תִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בָּהּ מוֹם,
וְתִמְכֹּר וַיָּבִיא בְדַמְיָהּ אַחֲרָת; וְכֵן אִם הַפְרִישׁ חֲטָאוֹ, וְנִפֹּל בָּהּ
מוֹם יָבִיא בְדַמְיָהּ אַחֲרָת.

ט. כָּל חֲטָאת שְׂאֵבְדָה, וְנִמְצָאת קֹדֶם כִּפְּרָה אָף עַל פִּי שְׁנִמְצָאת
בְּעֵלֶת מוֹם, אוֹ שְׁנִמְצָאת אַחֵר שְׁעִבְרָה שְׁנֵתָה אֵינָה מֵתָה אֲלֵא
תִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בָּהּ מוֹם, וַיִּפְּלוּ דַמְיָהּ לְנִדְבָה; נִמְצָאת אַחֵר
כִּפְּרָה אָף עַל פִּי שְׁנִמְצָאת בְּעֵלֶת מוֹם, אוֹ עִבְרָה שְׁנֵתָה הוֹאִיל
וְהִיתָה אֲבוּדָה בְּשַׁעַת כִּפְּרָה, הָרִי זֶה תָּמוֹת.

י. הִיתָה גְנוּבָה אוֹ גְזוּלָה בְּשַׁעַת כִּפְּרָה, וְאַחֵר כֶּךָ חֲזָרָה אֵינָה
מֵתָה אֲלֵא תִרְעָה: לֹא שָׁמְעוּ מִמַּשֶּׁה רַבְּנוּ, אֲלֵא אֲבוּדָה. הִיא
עִיקָר אֲבִדְתָּה בְּלִילָה אָף עַל פִּי שְׁהִיתָה אֲבוּדָה בְּשַׁעַת כִּפְּרָה,
אֵינָה מֵתָה אֲלֵא תִרְעָה. אֲבִדָה מִמֶּנּוּ לֹא מִן הָרוּעָה, אוֹ שְׂאֵבְדָה
מִן הָרוּעָה וְאֵינָה אֲבוּדָה מִבְּעֵלָה אֵינָה מֵתָה אֲלֵא רוּעָה. וְכָל
אֵלוֹ שְׁרוּעוֹת רוּעוֹת עַד שְׁיִפֹּל בָּהֶן מוֹם, וַיִּפְּלוּ דַמְיָהֶן לְנִדְבָה.

יא. הִיתָה אֲבוּדָה מִמֶּנּוּ וּמִן הָרוּעָה, וְאַחֵר מְכִירָה אֶפְלוֹ בְּסוּף
הָעוֹלָם הָרִי זֶה סֶפֶק, לְפִיכֶךָ תָּמוֹת. הִיתָה נִחְבֶּאת אַחֲרֵי הַדֵּלֶת,
אוֹ בְּסִתֵּר הַמְּדִרְגָה הָרִי זֶה אֲבוּדָה, שְׁהָרִי אֵין אָדָם רוֹאֶה אוֹתָהּ
בְּשַׁעַת כִּפְּרָה. הִיתָה בְּשֹׁדָה, אוֹ בְּאֶגֶם הָרִי זֶה סֶפֶק אֲבִדָה, שְׁמָא
יֵשׁ שֵׁם אָדָם רוֹאֶה אוֹתָהּ בְּשַׁעַת כִּפְּרָה; לְפִיכֶךָ תָּמוֹת מִסֶּפֶק.

יב. הַשּׁוֹלַח חֲטָאוֹ מִמְּדִינַת הַיָּם, מִקְרִיבִין אוֹתָהּ בַּחֲזָקָה שֶׁהוּא
קָיָם. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּחֲטָאת הָעוֹף, אוֹ בַּחֲטָאת בְּהֵמָה
שְׁלֵאֲשָׁה, שְׂאֵינָה בֵּת סְמִיכָה כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוֹ.

יג. אֲשֶׁם וְדָאִי שָׁמְתוּ בְּעָלָיו, וְשִׁכְּפְרוּ בְּעָלָיו יִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בּוֹ
מוֹם, וַיִּמְכֹּר וַיִּפְּלוּ דַמְיּוֹ לְנִדְבָה: שְׁכָל שְׁבַחֲטָאת תָּמוֹת בְּאֲשֶׁם
יִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בּוֹ מוֹם, וַיִּפְּלוּ דַמְיּוֹ לְנִדְבָה. וְכָל אֲשֶׁם שְׁנַתֵּק
לְרַעְיָה אִם הִקְרִיבוּ עוֹלָה, כָּשֶׁר. וְלָמָּה לֹא יִקְרַב הוּא עֲצָמוֹ
עוֹלָה לְכַתְּחֻלָּה גְּזָרָה לְאַחֵר כִּפְּרָה, מִשּׁוּם לִפְנֵי כִפְּרָה.

יד. הַמִּפְרִישׁ נִקְבָה לֹאֲשֵׁמוֹ תִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בָּהּ מוֹם, וְתִמְכֹּר
וַיָּבִיא בְדַמְיָהּ אֲשֶׁם. וְאִם הִקְרִיב אֲשָׁמוֹ, יִפְּלוּ דַמְיָהּ לְנִדְבָה; וְכֵן
וְלָדָה. הַפְרִישׁ נִקְבָה לְעוֹלָתוֹ, וַיִּלְדָּה זָכָר יִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בּוֹ
מוֹם, וַיָּבִיא בְדַמְיּוֹ עוֹלָה.

טו. אֲבָל הַדִּיּוֹט שֶׁהַפְרִישׁ זָכָר לְחֲטָאוֹ, וְנָשִׂיא שֶׁהַפְרִישׁ
שְׁעִירָה לְחֲטָאוֹ, וְכוּהֵן מְשִׁיחַ שֶׁהַפְרִישׁ פָּרָה לְחֲטָאוֹ הָרִי
אֵלוֹ אֵין מִתְקַדְּשִׁין, לֹא קֹדֶשֶׁת הַגּוֹף וְלֹא קֹדֶשֶׁת דָּמִים; לְפִיכֶךָ
יִמְכְּרוּ שְׁלֵא בָמוֹם.

טז. הַמְבִּיא אֲשֶׁם תָּלוּי, וְנוֹדַע לוֹ שְׁלֵא חֲטָא, אוֹ שִׁחֲטָא
וְדָאִי אִם עַד שְׁלֵא נִשְׁחַט יִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בּוֹ מוֹם, וַיִּפְּלוּ דַמְיּוֹ
לְנִדְבָה: מִפְּנֵי שֶׁלָּבוּ שְׁלֹאֲדָם דְּוִי עַל עֲוֹנוֹתָיו, וְהוֹאִיל וְעַל
סֶפֶק הַפְרִישׁוֹ, גָּמַר בָּלְבוֹ לְהַקְדִּישׁוֹ. אֶפְלוֹ הַפְרִישׁוֹ עַל פִּי עֲדִים
וְהוֹזָמוּ, יִפְּלוּ דַמְיּוֹ לְנִדְבָה. וְאִם אַחֵר שֶׁנִּשְׁחַט נֹדַע לוֹ הָדָם
יִשְׁפֹּךְ וְהַבֶּשֶׂר יִשְׂרֹף, כִּשְׂאֵר פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין. נֹדַע לוֹ אַחֵר
שֶׁנִּזְרַק הָדָם הַבֶּשֶׂר יֵאָכַל לְכוֹהֲנִים, כִּכֹּל הָאֲשָׁמוֹת.

יז. אֲשֶׁם וְדָאִי, אֵינּוּ כֵּן: אִם עַד שְׁלֵא נִשְׁחַט נֹדַע לוֹ שְׁלֵא
חֲטָא יֵצֵא וְיִרְעָה בְּעֶדֶר כִּשְׂאֵר הַחֲלִין, וְאֵין בּוֹ קֹדֶשֶׁת כָּלָל; וְאִם

מִשְׁנִשְׁחַט, הָרִי זֶה יִקְבֹּר; וְאִם מִשְׁנִזְרֵק הַדָּם הַבָּשָׂר יֵצֵא לְבֵית
הַשְּׂרָפָה, כְּשֶׁאֵר פִּסּוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין.

יח. מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב בְּאֶשֶׁם תְּלוּי, וְהִפְרִישׁ שְׁנִים לְאַחֲרֵיּוֹת מִתְכַּפֵּר
בְּאַחַד; וְהַשְּׁנִי יִרְעָה עַד שִׁיפֹל בּוֹ מוֹם, וַיִּפְּלוּ דָמָיו לַנִּדְבָה. וְאִין
צָרִיךְ לוֹמַר בְּיָדָאֵי שְׁהוּא כֵּן.

יט. כָּל הָאֲשָׁמוֹת שֶׁבַתּוֹרָה בָּאִין בְּנֵי שְׁתִּים, וּבָאִין בְּכֶסֶף שְׁקָלִים:
חוּץ מֵאֶשֶׁם מִצְרַע וְאֶשֶׁם נִזִּיר שֶׁהֵם בְּנֵי שָׁנָה, וְאִין לְדַמִּיהֶם
קִצְבָה. אֶשֶׁם תְּלוּי, בִּפְרוֹשׁ שְׁהוּא מִן הַגְּדוּלִים; וּמִפִּי הַשְּׁמוּעָה
לְמַדּוֹ, שְׁאִינוּ בָּא אֶלָּא בְּכֶסֶף שְׁקָלִים. הוּזְלוּ אֵילִים, וְלֹא יִמָּצֵא
אֵיל בְּשְׁתֵּי סְלָעִים אִין לוֹ תִקְנָה, אֶלָּא יִשָּׂהָה עַד שִׁיוֹקְרוּ וַיָּבִיא
בְּשְׁתֵּי סְלָעִים, שֶׁהָרִי הַקְּפִידָה תּוֹרָה עַל דָּמָיו, וְנִתְּנָה לוֹ קִצְבָה.

כ. הִפְרִישׁ אֲשָׁמוֹ, וְהָיָה בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁה יָפָה סֶלַע, וּבְשַׁעַת
כְּפָרָה יָפָה שְׁתִּים כָּשֶׁר: שֶׁהִדְחִי מַעֲיָקְרוּ אִינוּ דְּחִוִּי, וְעַדִּין לֹא
נִרְאָה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה שׁוּוֹה שְׁתִּים; וְאָף עַל פִּי שֶׁהַשְּׁבִיחַ מֵאֵלָיו,
אָדָם מִתְכַּפֵּר בְּשִׁבְחַת הַקֹּדֶשׁ.

כא. הָיָה בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁה יָפָה שְׁתִּים, וּבְשַׁעַת כְּפָרָה יָפָה סֶלַע
הָרִי זֶה פִּסּוּל. חֲזַר וְנַעֲשֶׂה יָפָה שְׁתִּים, יַחֲזֹר לְכַשְׁרוֹתָיו שְׁאִין
בְּעֵלֵי חַיִּים נִדְחִין, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ: לָמָּה הִדְבָּר דּוּמָה, לְמוֹם
שֶׁנִּפְּלָ וְעֵבֶר.

כב. הִפְרִישׁ שְׁתֵּי סְלָעִים לְאֶשֶׁם, וְלָקַח בָּהֶם שְׁנֵי אֵילִים לְאֶשֶׁם
אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן יָפָה שְׁתֵּי סְלָעִים, יִקְרַב לְאֶשָּׁמוֹ; וְהַשְּׁנִי יִרְעָה
עַד שִׁיפֹל בּוֹ מוֹם, וַיִּפְּלוּ דָמָיו לַנִּדְבָה.

כג. הָיָה חַיֵּב בְּאֶשֶׁם בֵּין שָׁנָה וְהִבִּיא בֵּין שְׁתִּים, אוֹ בֵּין שְׁתִּים
וְהִבִּיא בֵּין שָׁנָה, אוֹ שִׁשְׁחָטוּ מַחֲסֵר זְמַן בְּבַעֲלִים פִּסּוּל; וְתַעֲבֹר
צוּרְתּוֹ, וַיֵּצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. זֶה הַפִּלָּל, כָּל הַפִּסּוּל בַּחֲטָאת פִּסּוּל
בְּאֶשֶׁם: חוּץ מִן הָאֶשֶׁם שִׁשְׁחָטוּ שְׁלֹא לְשָׁמוֹ שְׁהוּא כָּשֶׁר, כְּמוֹ
שֶׁיִּתְבָּאֵר.

כד. עוֹלַת נִזִּיר, עוֹלַת יוֹלָדֶת, עוֹלַת מִצְרַע, שִׁשְׁחָטָן בְּנֵי שְׁנִים
עָשָׂר חֹדֶשׁ וַיּוֹם אֶחָד, אוֹ מַחֲסָרֵי זְמַן בְּבַעֲלִים כְּשָׂרִים, וְטַעוֹנִין
נִסְכִּים. זֶה הַפִּלָּל: כָּל שֶׁאִינוּ פּוֹסֵל בְּעוֹלַת נִדְבָה, אִינוּ פּוֹסֵל
בְּעוֹלַת חוֹבָה בֵּין עֹלֹת לְבַעֲלִים, בֵּין שְׁלֹא עֹלֹת לָהֶם.